№ 231. პარასკევი, 20 ივნისი.

1896—1897

პარასკევი, 20 ივნისი № 231.

რედაქცია:
ტფილისი, ფრეილინის ქუჩა, № 13.
ხელის მომწერნი გაზეთის დასაკვეთად მიჰმართვენ რედაქციას დილის 10 საათიდან 3 საათამდე და საღამოს 6—7 საათამდე და „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ წიგნის მაღაზიას.
ხელმოუწერავ წერილებს რედაქცია არ ჰბეჭდავს.

პირისპირ მოლაპარაკება რედაქტორთან შეიძლება ყოველდღე.
ტელეფონი № 363.

ცნობის ფურცელი

ყოველ-დღიური სახალხო გამოცემა

გაზეთის ფასი
ერთის წლით 6 მან., ნახევარის წლით 4 მან.
თითო ნომერი 3 კაპეიკი
ფასი განცხადებისა
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე 10 კაპ., მეოთხეზე 5 კაპ.

Тифлисъ, Фрейлинская № 13. Редакція „Цнобисъ Пурцели“.
Телефонъ № 363.

ხელის-მომწერთა საყურადღებოდ

პირველ ივნისიდგან გაზეთი

წლის დამლევამდე «საქართველოს კალენდრით»

ღირს ოთხი |4| მანათი.

მ. პ. პრესმანი

უსრულებს დავალებას, ვისაც ჰსურს იყიდოს, გაჰყიდოს, დააგირაოს, ანუ გადააგიროს მამულები. კონტორას ჰყავს თავისი „ლესნიჩი“, რომელიც შეადგენს მამულების გეგმებს და დააფასებს.

კონტორა იმყოფება გოლოვინის პროსპექტზე, „მეტროპოლის“ ნომრებში, № 17, ახალის თეატრის პირდაპირ. (20—9)

გამოვიდა და ისყიდება
წ. კ. გ. საზოგადოების და ქართველთა ამხანაგობის მაღაზიებში

გლეხი-კაცის ისტორია

ერკმან შატრიანისა
თარგმანი ფრანგულით **ივ. მაჭავარიანისა**
ფასი სამი აბაზი
კარგს ქაღალდზე ხუთმეტი შაური.
წიგნის მაღაზიებს ჩვეულებრივად დაუთმობთ. (8—1)

„აღმოსავლეთის მაღაზია“

ძმათა მერკვილაძეთა

ლორის-მელიქოვის ქუჩა, ზუბალოვის სახლი, სემინარიის პირდაპირ.

ისყიდება ნამდვილი ჩინეთის

ჩესუნჩა და ფანზა

იაპონიის აბრეშუმეულობა, ქართული დარაიები, შალეულობა და სხვა ნივთები.

მაღაზიას აქვს საუკეთესო სამკერვალო ჩვენებურ ტანისამოსისა. (15—10)

1896 წელს ჩემ მიერ გამოცემული
ცხრამეტი წიგნი და ერთი ალბომი
„ქართველთა ცრომი“ ასამდე სურათით
და მშვენიერის ყდით გაეგზავნება მსურველს
5 მანათად.

ადრესი: ივანე პავლეს ძე როსტომაშვილს. (15—12)

თავ. დიმიტრი მაჭუტაძის და თეიმურაზ ჩაჩავას

ხე-ტყის ქარხანა

კოდორი, სოხუმის ოლქში

ქარხანა დებულობს ყოველგვარ შეკვეთას დახერხილ ხე-ტყის მასალებისას. ქარხანაში გამართულია სახერხი მანქანები და სხვა-და-სხვა მოწყობილობა ამ საქმისათვის.

ერთად-ერთი ქარხანაა მთელ კავკასიაში, რომელიც ამზადებს

წაბლის ფიცრებს

ყოველგვარ ზომისას, 3 არშინიდან მოყოლებული 12-მდე და აგრეთვე სხვა-და-სხვა სისქისას და განისა.

ფასი მასალებისა მეტად იაფია

დამდეგის წლის მაისიდან გაიხსნება უმთავრესი საწყობი ქარხნისა ქ. ბათომში. მსურველთ შეუძლიათ ქარხანას მიჰმართონ შემდეგის ადრესით: ოჩემჩირეში თეიმურაზ ჩაჩავას, ბათომში თავ. დიმ. მაჭუტაძეს. ფოსტის ადრესი: Батумъ: кн. Димитрію Мачутадзе, ანუ Очемчиры, Теймуразу Чачава. (300—130)

პირველი კერძო სამკურნალო
ექიმის ნავასარდიანისა
(კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ).

ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ დღე. კვირა დღეებს გარდა.

დილაობით:

ბ. ა. ნავასარდიანი, 11—12 საათამდე, ვისაც სჭირს: სნეულებანი სახირურგიო, ვენერიული (სიფილისი) და შინაგანი.

გ. მ. ჩიქოვანი, 9—10 საათ. სნეულებანი: შინაგანი, თვალისა და ნერვებისა.

ექ. ქალი ა. ი. დუნაევა-რუდენკო 11—12 საათ. სნეულებანი: დედათა სქესისა და ბავშვებისა.

ზ. ი. ბაბანასიანცი.—დილის 10—11 ს. ქალთა სენით ავადმყოფებს, ოთხშაბათობით, პარასკეობით და შაბათობით; და $1^{1}/_{2}$—2 საათ. ორშაბათობით, სამშაბათობით და ხუთშაბათობით.

ი. ფ. პროტასევიჩი. 12—1 საათ. სნეულებანი: ყურისა, ყელისა, ცხვირის და გულ-მკერდისა ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკ.

ა. მ. პუგინოვი. 12—1 საათამდე. შინაგან, ბავშვთა და ნერვის ავადმყოფობისა, სამშაბათ, ხუთშაბათ და შაბათობით.

ა. პ. კარაპეტიანცი. 1—$1^{1}/_{2}$ საათ. სნეულებანი: შინაგანი და ბავშვებისა.

საღამოობით:

ი. ფ. პროტასევიჩი. 5—6 საათ. სამშაბათს, ხუთშაბათს და შაბათს.

ა. მ. პუგინოვი. 5—6 საათ. ორშაბათ, ოთხშაბათ და პარასკეობით.

ბ. ა. ნავასარდიანი. 6 $^{1}/_{2}$—$7^{1}/_{2}$ საათამდე.

სამკურნალოში გამოიკვლევენ ქიმიურად და მიკროსკოპიულად შარდს, ნახველს, სისხლს, რძეს და სხვ.

რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერის ფასი ათი შაური; ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის—მორიგებით. სამკურნალოს საწოლიცა აქვს ავადმყოფთათვის

დირექტორი სამკურნალოსი დოქტორი მედიცინისა ნავასარდიანი. (წ.)

სამკურნალო და ამბულატორია

ს. ბ. თოფურიასი

ქუთაისში

სამკურნალოში 40 საწოლია ავადმყოფთათვის. მიიღებიან ავადმყოფნი: **შინაგანისა, ნერვების, საქირურგო, თვალისა და დედათა ავადმყოფობისანი.**

გადამდებ სენით ავადმყოფნი არ მიიღებიან.

ავადმყოფთ სინჯავენ დილის 11 საათიდგან ნაშუადღევის 3 საათამდე. შინაგანს და ნერვების ავადმყოფობას სწამლობს **ს. .ბ თოფურია.**

საქირურგიო ავადმყოფობას და სიფილისს— **ფ. ა. ზერრატი.**

დედათა ავადმყოფობას მკურნალი ქალი **მ. თ. კოგანი.**

თვალების ავადმყოფობას—**ი. ა. ვარშავსკი.**

ამბულატორიაში არის კაბინეტი, საქიმიო და საბაქტერიოლოგიო გამოკვლევისათვის, ელექტრონით წამლობისთვის და მასაჟისთვის.

სამკურნალოს დირექტორი **ს. ბ. თოფურია.**
(წ.)

საზაფხულო თეატრში
„ერმიტაჟ“
პარასკევს, 20 ივნისს,
ქართულ თეატრის არტისტებისაგან, სცენის მოყვარეთა დახმარებით, წარმოდგენილი იქმნება:

ქოროღლი

ტრაგედია 4 მოქმედ. თხზ. ანტონოვისა.
დასასრულ „ლეკური“.
ადგილების ფასი დაკლებულია.
ანტრაქტებში დაუკრავს სამხედრო მუსიკა და „საზანდარი“.
დასაწყისი საღამოსი 7, წარმოდგენისა 9 საათზე.

ხაშური.

კვირას, 22 ივნისს, (მისყილის ბაღში) ქართული თეატრის აქტორებისაგან წარმოდგენილ იქნება პირველად ახალი პიესა

I

სურამის ციხე

ისტორიული დრამა 3 მოქ. და 4 სურათად, გადმ. დ. მესხის მიერ.

II

სცენები მიროვოი სუდიასთან

სურათი ერთ მოქმ.
დასასრულ ცეკვა (ტანცაობა).

დეპეშა

გაზეთ „ცნობის ფურცლისა“.
„რუსეთის სატელეგრაფო სააგენტოსაგან“
18 ივნისი.

პეტერბურგი. ციმბირში ახალი დაწესებულების შემოღების ვადა დანიშნულია ამ 1897 წლ. 2 ივნისისთვის.

კაირი. საკარანტინო სადგურზე ელ—ტორში, სუეზიდგან ჩრდილო აღმოსავლეთით 200 მილის სიშორეზე, ორი მგზავრი გახდა ავად შავი ჭირით.

პარიზი. იტალიის კრეისერ „ბაუნზან-“ზე აფეთქების გამო მოკვდა 5 კაცი და ერთიც მძიმედ დაიჭრა.

ლვოვი. კალომეის მახლობლად რკინის გზაზე მომხდარ უბედურების დროს მოკლულთა რიცხვიდგან ჯერ-ჯერობით ექვსის კაცის გვამი უპოვნიათ.

პარიზი. პალატამ დანიშნა გამომძიებელი კომისსია პანამის საქმის თაობაზე. ამ კომისიის წევრებად ყველა წრეებიდგან იქმნენ არჩეულნი, რაოდენობის მიხედვით.

პარიზი. სტამბოლიდგან სწერენ „Temps-“ს, ელჩებმა გადასწყვიტეს მიჰმართონ საერთო მიწერილობით ოსმალეთს და სთხოვონ იკისროს, მარიაჟობისთვის გასვლამდე მზრუნველობა იქონიოს მთელს თესალიაზე.

კონსტანტინეპოლი. ჯედში შავი ჭირი კიდევ მძვინვარებს, დღეში სამი კაცი კვდება.

გუშინ ეგეოსის ზღვაზე საშინელი ქარიშხალი ამოვარდა, ძალიან დაშავდნენ სალონიკის, ქსანტის და კავალის ოლქები.

ახალი ამბავი

*** **თავ. ივანე მაჩაბლის ავადმყოფობა.** ვესწრაფვით მკითხველებს ვაუწყოთ სასიამოვნო ამბავი. ექიმებმა გუშინ, დილის ცხრა საათზე, გაუკეთეს პატივცემულს ივანე მაჩაბელს ოპერაცია. მოწვეულნი იყვნენ, როგორც გუშინ ჩვენს გაზეთში გვქონდა მოხსენებული, ექიმები ბ ნნი: ვოინო, ნავასარდიანი, გ. მაღალაშვილი და მიხეილ გედევანიშვილი. პირველ ექიმად ბრძანდებოდა ცნობილი ქირურგი ბ-ნი ვოინო. თვისის მარდის ხელის წყალობით თითქმის ათს წუთში მორჩა ბ-ნი ვოინო ოპერაციას. ასე რომ ათი საათისთვის ავადმყოფი გამოღვიძებული იყო და გაჭრილი ალაგი შეხვეული ჰქონდა. ექიმები ძალიან გახარებულნი არიან, რომ ასე მშვიდობიანად გათავდა ოპერაცია. ავადმყოფი მეტად დამშვიდებულად გრძნობს თავისს თავს.

*** **ტფილისის II გიმნაზიაში კურს-დამთავრებული ქართველები** შემდეგს ქალაქებში მიდიან სწავლის განსაგრძობად: თუმანიშვილი ალექსანდრე—მოსკოვში საექიმო ფაკულტეტზედ. ჯავახიშვილი გიორგი და იუზბაშიშვილი მიხეილ—პეტერბურგში საბუნების მეტყველო ფაკულტეტზედ, ჰრელაშვილი ალექსანდრე—პეტერბურგში გზათა ინჟენერების ინსტიტუტში, მამრაძე პეტრე—პეტერბურგში სამათემატიკო განყოფილებაზე.

*** **„ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების“ მოქმედება 1896 წელში.** ჩვენს წინა სდევს ანგარიში ამ საზოგადოების მოქმედებისა, ანუ უკეთ, ამ საზოგადოების გამგეობისა, წარსულის წლის განმავლობაში. მოვიწვევთ პატივცემულს მკითხველს, ჩვენთან ერთად ჩაათვალიეროს ეს ანგარიში, მიაქციოს ყურადღება ფაქტებს, რომელნიც ჰხატავენ გამგეობის ასეთს თუ ისეთს მოქმედებას და შესაფერი მსჯავრი დასდვას.

აქ საჭიროდ მიგვაჩნია დავასახელოთ ის პატივცემულნი პირნი, რომელნიც შეადგენენ გამგეობას. თავმჯდომარე ბძანდება თ. ილია ჭავჭავაძე, მისი ამხანაგი—ნ. ზ. ცხვედაძე წევრნი: 1) ი. გოგებაშვილი. 2) ალ. ქუთნია, 3) ან. წერეთლისა, 4) ექ. გაბაშვილისა 5) გ. იოსელიანი, 6) ექ. თაყაიშვილი. 7) ნ. მთვარელიშვილი, 8) ი. რატიშვილი, 9) ი. ელიაშვილი, 10) პ. ყიფიანი, 11) დ. კარიჭაშვილი.

ამ რიგად „წერა-კითხვის საზოგად.ე მმართველობას შეადგენს 13 დამსახურებული პირნი, „მარილნი“ ამ ქვეყნისანი, რჩეულნი მამულიშვილნი, აღჭურვილნი ნდობით ამ ერთად ერთის ჩვენის საქვეყნო და დიდ მნიშვნელოვანი საზოგადოებისა.

ასეთი სხთუროდ და საგანგებოდ

არჩეული კრებული, ასეთის დიდის საქმის სათავეში მდგარი, უეჭველია, მოვალეა იდგეს ღირსეულს „სიმაღლეზედ“, არ გაუმტყუვნოს ამომრჩეველ საზოგადოებას სამართლიანი იმედები და სასოებანი.

— ეს უეჭველია, ასეც იქმნებაო, მეტყვის ყველაფერის მჯერი და გულკეთილი ქართველი მკითხველი. — იქნება ასეც იყოს. მხოლოდ ჯერ ფაქტები გავსინჯოთ, ფაქტები არა საოცნებო, არა ჩვენ მიერ შეთხზული, არამედ თვით გამგეობის ანგარიშში მოთავსებული და მაშინ, ამის შემდეგ, ჩემს პასუხსაც მოგახსენებთ.

„ანგარიში“ წარმოადგენს წიგნაკს, რომელშიაც 53 გვერდია. იგი ანგარიში არის ღვაწლი საზოგადოების მდივნისა, ნახევრად კომპილიატიური, რადგან საზოგადო შენიშვნები „საზოგადოებაზედ“ და მისს ისტორიაზედ წლითი—წლობით გადადის ერთის ანგარიშიდგან მეორეში. ეს შენიშვნა იმისთვის დაგვჭირდა, რომ არ გამოჩნდეს ისეთი ვინმე, რომელმაც სთქვას: განა შრომა არ არის მაგოდენა ანგარიშის დაწერაო?

შრომა არის, მხოლოდ პატივცემულნი წევრნი გამგეობისა აქ მოსატანნი არ არიან. იგი არის შრომა მდივანისა. აი ეს შრომა, ანუ ანგარიში მე-4-ე გვერდზედ მოგვითხრობს, რომ გამგეობას 1896 წელში ჰქონდა 38 სხდომა. განსახილველი იყო 346 საქმე (თითქო არა უკეთებიათ რაო!!).

სამწუხაროდ, იმ საკითხზედ, თუ რა საქმეები იყო ეს »346 საქმე“ „ანგარიში“ არას გვეუბნება. ალბად დიდი საქმეები იყო, რაკი საბუთი არა გვაქვს უარ-ყოფისა, უნდა დავეთანხმოთ, რომ დიდი ღვაწლი და შრომა გამოიარეს წარსულს წელს, „346 საქმე“ გაარჩიეს, გადასწყვიტეს. გამგეობის წევრთაგან სხდომაზე დაესწრნენ... მერე ჩამოთვლილია, ვინ რამდენჯერ დაესწრო.

38 სხდომიდამ, რომელიც ჰქონდა გამგეობას შარშან, ყველაზედ ბევრჯელ (33) დასწრებია ნ. ცხვედაძე მერე ი. რატიშვილი (28) და სხვ. მდივანი, რასაკვირველია, ყველა 38 სხდომაზედ ყოფილა და მასვე აუნუსხავს დასწრების რაოდენობაც.

არც ერთხელ არ დასწრებია სხდომას თავმჯდომარე გამგეობისა თ. ილია ჭავჭავაძე. ამ სასახელო საქციელისთვის მიუბაძავთ ბ. ბ. პ. ყიფიანს და ი. ელიაშვილს, რომლებიც რაღაც შემთხვევით, თითქოს ქარს შემობრუნებინოსო, დასწრებიან მხოლოდ 6-ჯერ. ალ. ჭყონია დასწრებია 10 ჯერ, ეკ. გაბაშვილისა 12-ჯერ, ან. წერეთლისა 16 ჯერ.

„თითო ხდომაზედო, განაგრძობს ანგარიში, ორთა შუა რიცხვით მოდის 6 დასწრება“. ახლა ვიკითხოთ, ეს საქმიანობაა? 38 ხდომაზედ კაცი მხოლოდ 6-ჯერ დაესწროს, ამ კაცს ეთქმის, რომ იქ იკეთებდა რასმე? რითი აიხსნება ასეთი გულ-აცრუება მინდობილ საზოგადო საქმისადმი? რასაკვირველია, იმითი, — ჩვენ აქ დავასახელებთ მათს სასარგებლო საბუთს, — რომ მოუცლელნი არიან, სხვა ბევრი საქმე აწევთ კისერზედ, კერძო თუ საზოგადო. კარგი და პატიოსანი. მაშინ უნებლიედ იბადება საკითხი: რისთვის მიიმტვრევენ თავებს ყოველ საზოგადოებათა გამგეობაში? რად უყვართ ასე სახელი და სძულთ სახრავი? იგივე პირნი თქვენ შეგხვდებათ დრამატიულ საზოგადოების გამგეობაშიაც, სათავად-აზნაურო სკოლის კომიტეტშიაც, ბანკის ზედამხედველ კომიტეტშიაც.

რად წარდგებიან ხოლმე ყველგან და ყოველთვის, თუ მოცალეობა არ აძლევთ ნებას, მართებულად გასწიონ ნებით დადგმული კისერზედ უღელი?

ჩვენი საზოგადოებაც-კი სტყუის აქ. რად ირჩევენ ისეთ პირებს გამგეობაში, რომელნიც მოუცლელობისა თუ სხვა მიზეზების გამო არ დადიან საქმეზედ, არ ემსახურებიან, მას!

ამ ხელად ეს ვიკმაროთ, მერე განვაგრძობთ ნელ-ნელა მთელის „ანგარიშის“ განხილვას.

⁂ **ქალაქის გამგეობის საყურადღებოდ.** „ქალაქი ვახე უძაღლო— შიგ გავიარე უჯოხო“-ო, ნათქვამია, მაგრამ თუ ამ ანდაზას პირდაპირს მნიშვნელობას მივსცემ, მაშინ ეგ არას გზით არ ითქმის ჩვენს ქალაქზე. ტფილისში წამ და უწუმ, ქუჩებზე, დღისითა და ღამით, იმოდება მაწანწალა ძაღლები, რომ არათუ უჯოხოდ, ჯოხიანადაც-კი საშიშია სიარული. ამ გარემოებას არა ერთხელ გამოუწვევია ქალაქის მკვიდრთა სამართლიანი საჩივარი და გოდება ქალაქის გამგეობის უყურადღებობაზე; ქალაქის გამგეობამ, ვითომ და შეიწყნარა მკვიდრთა ვედრება და წასულის აპრილის ერთს ორშაბათს წარუდგინა საბჭოს თავისი მოხსენება იმის შესახებ, რომ ქალაქში მოისპოს მაწანწალა ძაღლები; საბჭომაც თავის მხრივ დასტური მისცა გამგეობას და საჭირო ფულიც გადასდო; მაგრამ, ხომ მოგეხსენებათ, ორშაბათი რა კვიმატიანი და მძიმე დღე არის და ასეთის დღის განჩინება, რა თქმა უნდა, კანონიერად ვერ იცნობდა ქალაქის გამგეობა და მაშასადამე არც სავალდებულო იქნებოდა მისთვის. აი, ეს უნდა იყოს მიზეზი, რომ ქალაქის გამგეობა დღემდე არავითარს განკარგულებას არ შვრება ამ საგნის გამო. ახირებულია; ან რად წარუდგინა საბჭოს თავისი მოხსენება და რად სთხოვა ხარჯი ძაღლების მოსასპობად, ან რად არ ასრულებს თავის სურვილს და ქალაქის მკვიდრთა ვედრებას? საბჭო ხომ დაეთანხმა!? დაეთანხმა-კი მაგრამ, ვიმეორებ, „ორშაბათს“ განიხილა ეგ საგანი, და ხომ მოგეხსენებათ, ორშაბათს არც საქმის გაკეთება ვარგა, არც მოგზაურობა და, წარმოიდგინეთ, ბრჩხილებსაც-კი არ მოიჭრიან ჩვენში ორშაბათობით... რა დაუჯინიათ დალოცვილს ხმოსნებს მაინცა და მაინც ორშაბათობით თავის მოყრა საბჭოდ? თქვენს ღმერთს მიამადლეთ და სხდომის დღე გამოსცვალეთ, იქნება სამშაბათის განჩინება მაინც კანონიერად იცნოს გამგეობამ და აღასრულოს ხოლმე.

⁂ **ბ. ტფილისის გუბერნატორის განკარგულება.** ბ. გუბერნატორმა დაავალა ბ. პოლიცმეისტერს და მაზრის უფროსებს, რომ თუ ვინიცობაა პოლიციის რომელიმე მოხელე, რომელიც სასამართლოში იქმნება ხოლმე დაბარებული უწყებით დ რაიმე მიზეზის გამო არ შეეძლება აასრულოს სასამართლოს განკარგულება, ეგ თავისი დასაბუთებული მიზეზი წარუდგინოს ხოლმე სასამართლოს იმ საქმის გარჩევის დღემდე, რომლის გამოც დაბარებული იქმნება.

⁂ **მთავრობის განკარგულება ლოტორეების გამო.** შინაგან საქმეთა სამინისტროს შეუდგენია და წარუდგენია დასამტკიცებლად სახელმწიფო რჩევისათვის წესდებანი ლოტორეების შესახებ. ამ წესდებით ერთის მხრით აღკრძალულ იქმნება მეტის-მეტი გავრცელება ლოტორეებისა და მეორეს მხრით—შემციროს ლოტორიის ზედ-გავლენა მდაბიო ხალხზე.

⁂ **ქართველნი მეომარნი საბერძნეთში.** გაზეთებიდამ ამოვიკითხეთ, რომ რუსეთიდამ თავის ნებით საბერძნეთში წასულ მეომართ შორის ორი ქართველიც, ყოფილა: შევარდნაძე და წიკლიძე.

⁂ **საკომერციო სასწავლებელი ტფილისში.** ბ. მთავარ-მართებლის კანცელარია სთხოვს ბ. ტფილისის გუბერნატორს ცნობებს ტფილისში შვიდ-კლასიანი საკომერციო სასწავლებლის დაარსებისა შესახებ. ამ სასწავლებლის დაარსების გამო შუამდგომლობა აქვთ აღძრული ქალაქის მოვაჭრეებს ფინანსთა სამინისტროს წინაშე.

⁂ **განჯის ახალ გუბერნატორის ჩამობრძანება ტფილისში.** მოსკოვიდგან ტფილისში ჩამობრძანდა გუბერნატორად ახლად დანიშნული ღენერალ-მაიორი ი. პ. კირეევი და წარუდგა ბ. კავკასიის მთავარ-მართებელს.

⁂ **ახალი დანიშნულება.** ტფილისის I ნაწილის საბეგრო ინსპექტორად ი. მ. ყორღანოვის მაგივრად, რომელიც დათხოვნილ იქმნა სამსახურიდამ მისისავე თხოვნის თანახმად ავადმყოფობის გამო, დანიშნულ იქმნა ქ. ფოთის საბეგრო ინსპექტორი, ბ. ზირე.

⁂ **ტფილისის მოქალაქეთა გამგეობა.** მომავალის 1898 წლიდამ ტფილისის საგუბერნიო სამმართველოს უწყებასა და კონტროლის ქვეშ იქმნება.

⁂ **გამოჩენილი მხატვარი ვას. ვას. ვერეშჩაგინი** ამ ჟამად სადგურს ყაზბეგზე სცხოვრობს (სამხედრო-საქართველოს გზა) და იქიდამ ჰხატავს საუცხოვო სურათებს.

⁂ **ფოთის ნავთ-სადგურის გადაკეთების გამო.** ფოთის ნავთ-სადგურის გადაკეთებას და გაუმჯობესებას შეუდგებიან წელს. ამ საგნის გამო ფოთის ქალაქის თვით-მმართველობას აღძრული ჰქონდა მთავრობის წინაშე შუამდგომლობა, რომ ნავთ-სადგურის შუა-ნაწილის (**ВНУТРЕННЯЯ ГАВАНЬ**) გადაკეთება და მისი წარმოება მიენდოს თვით ქალაქ ფოთს და ამისათვის საჭირო ხარჯისათვის მიეცეს ქალაქს უფლება გამოსცეს 1,400,000 მან. სესხის ობლიგაციები. უმაღლესის ბრძანებით 21 ივნისს, 1896 წელს, ეგ შუამდგომლობა შეწყნარებულ იქმნა და ამ ნაირად, ვიმეორებთ, წელს შეუდგებიან კიდეც მუშაობას. რა თქმა უნდა, ფოთისათვის ნავთ-სადგურის გადაკეთება დიდ-სასარგებლოდ უნდა ჩაითვალოს და იმედიც უნდა ვიქონიოთ, რომ ქ. ფოთის ახალის ნავთ-სადგურის განვითარებულის წარმოებით ნივთიერად წინ წაიწევს. ჩვენ დაგვრჩენია ვუნატროთ ქალაქ ფოთის თვით-მმართველობას, რომ მისდამი მინდობილი მძიმე და პასუხ-საგები მოვალეობა გამარჯვებით შეესრულებინოს.

⁂ **ახალი სახაზინო პალატები კავკასიაში.** მთავრობას განზრახვა აქვს მომავალის წლიდამ გახსნას კავკასიაში ოთხი ახალი სახაზინო პალატა: განჯის, ქუთაისის და ერევნის გუბერნიებში და ყუბანის ოლქში.

⁂ **ფეიქრობის გაუმჯობესება კავკასიაში.** მეურნეობის სამინისტროს განზრახვა აქვს გააუმჯობესოს კავკასიაში ფეიქრობა. ამის გამო სამინისტრომ გამოგზავნა ქ. ქ. ტფილისში და ქუთაისში ცნობილი აგრონომი ბ. მერჟეევსკი, რომელმაც ადგილობრივ უნდა გამოიკვლიოს—რა მდგომარეობაშია ამ ჟამად ფეიქრობა კავკასიაში და რა ზომები უნდა იხმაროს მთავრობამ მისდა გასაუმჯობესებლად.

⁂ **ახალი დანიშნულება.** ჩვენ გვატყობინებენ, რომ ტფილისის გუბერნიის სახელმწიფო ქონებათა მმართველად გადმოყვანილ იქმნება ერევნის გუბერნიის სახელმწიფო ქონებათა მმართველი ბ. ბეკ.

⁂ **ინჟინრის ვედენეევის გამგზავრება ბორჯომში.** გუშინ-წინ ამიერ-კავკასიის რკინის გზის უფროსი ბ. ვედენეევი გაემგზავრა ბორჯომში. ამ მოგზაურობას პირდაპირი დამოკიდებულება აქვს სადგ. ბორჯომიდამ ბაკურიანამდე რკინის გზის ტოტის გაყვანასთან.

⁂ **დ. ზესტაფონი. სალიტერატურო საღამოს შესახებ წიგნთ-საცავის სასარგებლოდ.** 15 ივნისს, გამართა აქ წიგნთ-საცავის სასარგებლოდ სალიტერატურო საღამო დიდათ პატივცემულმა ბ-ნმა ნიკოლოზ ჯომარდიძემ. ამ საღამოს დიდძალი ხალხი დაესწრო და მშვენივრადაც ჩაიარა, პროგრამმა სრული და ვრცელი იყო. მეტი ადგილი ჰქონდა

ჩვენი მწიგნობრობა და კრიტიკის უძლურობა.

ბატონო რედაქტორო! არა ერთხელ მოგიმართავთ ჩემდამი, გამოვსთქვა აზრი თქვენის პატივცემულის გაზეთისაგან აღძრულის საგნის—წიგნების გამოცემის—შესახებ. ვსარგებლობ შემთხვევით, რომ აღვასრულო თქვენი თავაზიანი წინადადება.

—

წიგნების გამოცემის საქმე ჩვენში საზოგადოდ ცუდად მიდის ისე, როგორც ყოველი საქმე. (გადაჭარბებულს პესსიმისტობას ნუ შემწამებთ, საქმე მხოლოდ ის არის, რომ ყოველიქე მოვლენა საზოგადო ცხოვრებისა სასტიკის კრიტიკით უნდა აიწონ-დაიწონოს, რათა შესაძლებელ იყოს ამ მოვლენის ნაკლულევანებათა მოსპობა, ღირსებათა-კი განმტკიცება.)

ამ საქმეს თავში უნდა უდგეს კაცი გაგებული, ვრცელის განვითარებით აღჭურვილი და გარდა ამისა კაცი, რომელსაცა აქვს უნარი, ნიჭი, გინდ ინსტიქტიური განწყობილება ამგვარის საქმისათვის. საოცარია კაცის ბუნება მით, რომ აღზრდის ბრალია, შთამომავლობისა, თუ წრისა და გარემოების ზედ გავლენაა ანა და სხვა რამე, კაცსა აქვს ერთგვარი თან-დაყოლილი თვისება, რომელიც ამა თუ იმ პროფესსიისაკენ, ამა თუ იმ საქმისაკენ იზიდავს და ზურგს შეაქცევიებს სხვა გვარს პროფესსიას, გინა საქმეს.

საუკეთესო მოწყობილად უნდა ჩაითვალოს, რასაკვირველია, ის საზოგადოება, რომელშიაც ისეა დაყენებული საქმე, რომ ყველას შეუძლია თავისი ძალ-ღონე გამოიჩინოს იქ, საცა გული მისწევს. ყველაზედ დაცემული და დაღუპული-კი ის საზოგადოებაა, საცა არავის არ შეუძლია თავისს მისწრაფებას, მიდრეკილებას მისდიოს, არამედ ისე უნდა მოიქცეს, როგორც გარემოება აძალებს, როგორც ცხოვრების სასტიკი კანონი უბრძანებს.

წარმოვიდგინოთ ისეთი საზოგადოება, როგორც ჩვენია, რომელიც ისე როდია მოწყობილი, რომ ყოველმა კაცმა შესძლოს თავისი ნიჭი გამოიჩინოს. ვსთქვათ, კაცს საზოგადოების სამსახურის სურვილი აქვს ძვალ-რბილში გამჯდარი, ამ სურვილს დაუმონებია მთელი მისი ბუნება,—სად უნდა გამოიჩინოს მან ეგრეთი სურვილი, რომელ ასპარეზზედ უნდა გამოვიდეს, რომ დაგვანახვოს თავისი ეგრეთი მიდრეკილება: ეს იქმნება ან წიგნების წერა, ან წიგნების გამოცემა. შეიძლება ქართველი კაცი დიდებული იურისტი იყოს, საოცარი ფინანსისტი, მოხერხებული დიპლომატი, მჭევრ-მეტყველი ორატორი. ვერც ერთს ამ თვისებათაგანს იგი ვერ გამოიჩენს, რადგან არა გვაქვს ადგილი ამ ნიჭისა და სურვილის გამოსაჩენად გამოსადეგი—მან უნდა აიღოს კალამი ხელში. იურისტი ვერ იშოვის ვერც უნივერსიტეტის აუდიტორიას, რომ თავისი ახალი თეორიები მსმენელთ გააგებინოს, ვერც სასამართლოს, სადაც ქართულის იურიდიულის მჭევრმეტყველების განვითარებას ემსახურებოდეს, ახალის კანონების შექმნაში მონაწილეობას-კი არავინ მიაღებინებს. დიპლომატიური ნიჭი უნდა მოახმაროს ხერხიანად პოლემიკურს ბაასს, რომელიც დაბოლოს გონების თამაშობა გამოდის, მეტი არაფერი, საერთა შორისო საყურადღებო საგნების გარდაწყვეტას იმას არავინ ეკითხება. კარგმა ფინანსისტმა და ორატორმა შეიძლება თავისი ნიჭი და წყურვილი საზოგადო მოღვაწეობისა დაიკმაყოფილოს იმით, რომ წიგნების გამოცემას მოჰკიდოს ხელი.

სწორედ ამისი ბრალია (და ეს აზრი არა ერთხელ გამოთქმულა ჩვენს ლიტერატურაში), რომ ჩვენ გვყვანან ლიტერატორები, რომელთაც ადგილი სრულიადაც არა აქვთ ლიტერატურაში, ჩვენა გვყვანან წიგნების გამცემელნი, რომელთაც გაზეთის დამტარებლობა უფრო შეშვენისთ.

რა კი ჩვენს ამგვარს მდგომარეობას მივიღებთ მხედველობაში, რასაკვირველია, წინ-დაწინვე უნდა შევურიგდეთ სალიტერატურო ასპარეზზედ სათარეშოდ გამოსულთა ბევრს უცნაურობასა. ამით ის-კი არ გვინდა ვსთქვათ, რომ მათი ნამოქმედარი განუსჯელად მოვიწონოთ. წინააღმდეგ, ამგვარს ყოფაში ერთად-ერთი ხსნა მხოლოდ

დათმობილი, როგორც საჭიროება მოითხოვდა, რუსულ განყოფილებას. წაკითხულ იქმნა: ლექსები, სცენები და არაკები და აგრეთვე იყო დადგმული ცოცხალი და ბუნდოვანი სურათები. სხვათა შორის ყმაწვილების ხოროც იყო, რომელშიაც მონაწილეობდნენ აქაური სკოლის ახალგაზდა მოწაფეები. განსაკუთრებითი ყურადღება მიაქცია საზოგადოებისა თერთმეტის წლის ბავშვმა ლუარსაბ გამცემლიძემ თავისის გრძნობით და და ტკბილათ ლექსების კითხვით.

დიდი მადლობის ღირსნი არიან ქ-ბ-ნნი ნ. სისორდია და ა. ჟღენტი, რომელთაც მიიღეს მონაწილეობა ცოცხალი სურათების დადგმაში, რისთვისაც უღრმეს მადლობას ვუცხადებთ. აგრეთვე დიდი მადლობის ღირსნი არიან ბ-ნნი; კ. მ—ძე, ა. ს—ძე, ს. წ—ლი, გ. ჟ—ტი, ვანო არდიშვილი (რომელმაც თავ-დაუზოგავად იშრომა ამ საქმისათვის და თანაც შემოსწირა ბუნდოვანი სურათების საჩვენებელი ტილო, ღირებული—1 მან. 20 კ. ყველა ამეებისთვის ბ-ნ არდიშვილს უგულითადეს მადლობას ვსწირავთ). ბატონმა კ. მ—ძემ დიდი ყურადღება მიიქცია დამსწრე საზოგადოებისა თავისი ნიჭით სავსე თამაშით, კარგი სანახავი იყო ის ურიულ სცენას რომ კითხულობდა, რომელიც ამოელო ვ. ბალანჩივაძის ვოდევილიდგან; მისი დანახვა ნამდვილ მებამბე ურიას მოგაგონებდათ. აგრეთვე კარგი იყო „ზარხოშის» სცენას რომ კითხულობდა, ნამდვილი ღვინით მთვრალი გეგონებოდათ, ლექსებიც ძალიან გრძნობით წაიკითხა, რისთვისაც დიდ მადლობას ვუძღვნით მას.

მადლობას მოვახსენებთ ბ-ნ ულმანს, რომელმაც აჩვენა საზოგადოებას ბუნდოვანი სურათები, რისთვისაც ჩვენთვის სასყიდელი არ გამოურთმევია.

წმინდა შემოსავალი სალამოსი დარჩა ორმოცდარვა მანათი (48 მ.), რომელიც ჩაბარდა წიგნთ-საცავის გამგეობას. წრფელის გულით მადლობას მოვახსენებთ აქაურ ფრიად პატივცემულ საზოგადოებას, რომელმაც არ დაიშურა თავისი ღვაწლი ამისთანა საქმისთვის და ყველა მათ, ვინც-კი მცირეოდნათ გაისარჯა ამ სალამოს გამართვისთვის.

ღმერთსა ვსთხოვთ, რომ ბ-ნი ჯომარდიძისთვის კიდევ ბევრს წაებაძოს და დახმარებოდნენ ამ ფრიად სასარგებლო საქმეს.

ა. არაბიძე.

⁂ **ქუთაისი. სასმელი წყლის უქონლობა.** მთელს კავკასიაში თითქმის არ იპოვება ისეთი ქალაქი ყოველის ფრით შეუდარებელი, როგორიც არის ქალაქი ქუთაისი. ერთი უბედურებას ეს არის ამისი, რომ შიგ ქალაქში არ გამოდის ყველა ქუჩაზედ და ეზოში წყალი, როგორათაც სხვა ზოგიერთ ქალაქებშია. თითქმის ათი წელიწადია ქუთაისის ქალაქის გამგეობა ემზადება, რომ როგორმე მოძებნონ რომელიმე წყარო და გამოიყვანონ წყალი, მაგრამ ვინ მოესწრება ამისთანა შემატებას ქალაქისათვის. აქ რომ წყალი იყოს და ირწყვებოდეს ქუჩები, არას დროს არ შეედრება არც ერთი საგარაკო ქალაქი. უამისოთ, ნამეტნავათ მაშინ, როდესაც ადგება ხოლმე ჩვეულებრივ აღმოსავლეთის ქარი, სწორეთ ვიწვით. გარდა ამისა, რომ არამც თუ ზედ ჩაცმული ტანისამოსი გვიფუჭდება და გროშ ფულად გვიხდება, დაკეტილშიაც ვერას ვარჩენთ საშინელს მტვერსა. ახლა ამას რომ მივუმატოთ ის დიდი უბედურება, რომელიც ამ თავ-აგდებულის გარყვნილის ურიებისაგან გვადგა მთელს ქუთაისში მცხოვრებთ ამათის საშინელის სიბინძურისაგან, მაშინ სწორედ ყოველმა თავ-მოყვარულმა კაცმა უნდა იხმაროს შრომა, რომ რითიმე უშველოს თავის საცხოვრებელს ქალაქს. ამისთანა სიცხიან დღეებში კაცს არ ეპოვება სახლში ერთი კოკა სუფთა წყალი, რომელსაც დაუზიზღრად დალევდეს; როდესაც პირზედ მოიდგამს, უნდა მაშინვე გული აერიოს და მოაგონდეს ის საშინელი მთლად წამხდარი აყროლებული სიბინძურისაგან ურიების უბანი, რომელიც ჩასახლებულა ალბათ მალვით სწორედ თავსა და თავს და სუყველაფერს თავიანთ სიბინძურეს შიგ მშვენიერ რიონის მდინარეში უშვებენ და ახდენენ ამისთანა უსატკივრო წყალსა. აქ მცხოვრებნი გაკვირვებულნი ვართ, რით ვერ უნდა შესრულდეს ის სასტიკად გამოსული ბრძანება ნათელღებული კავკასიის მთავარ-მართებლის თავად ვარანცოვისა, რომელიც გამოსცა 1847 წელსა და სასტიკად უბრძანა მაშინდელ ქუთაისის გუბერნატორს გენერალ ბელიავსკის, რათა ყოველისფრივ დაუბრკოლებლივ გადაასახლოს რიონის პირს მოსახლენი ურიები რომ ამითი პატარა გასუფთავდეს ქალაქი აი რათ არის ნათქვამი: სალდათი ყველგან სალდათიაო. ამ ბრძანების მერე ეს სალდათის უბანი მოუსვეს, გადიყვანეს მაშინვე 1848 წელსა ქალაქის გარეთ სილაზედ, სადაც ეხლა ქვიან ალექსანდროვსკი სლაბოდკა და ეს ურიების უბანი-კი დარჩა, რომელიც პირველი გადასასახლებელი ისინი იყვნენ და იმათზედ იყო გამოცემული ის მთავარმართებლის ბრძანება და დღეს აქამდინაც ისე ახერხებენ ჩვეულებრივ თავიანთ გვარზედ საქმეს, რომ ვერასფრით ვერ მოსულა მთავრობა ამათ ოხთში. სადაც უნდა იყოს, კვეხულობენ, კაცს ვიშონით და ჩვენ აქედგან არ გადავსახლდებითო. ამ საგანზედ, ესე იგი იმათ გადასახლებაზედ აქედგან ახლანდელმა გუბერნატორმა ბ-ნმა შალიკოვმა, როდესაც ქალაქ თბილისიდამ ქუთაისს გადმოამწესეს პოლიცმეისტერად ბ-ნი სვიმონოვი, მაშინ შეკრიბა კომისია, რომელშიაც იყო თავმჯდომარედ ჯერ ლუკა ნიკოლოზის ძე ასათიანი და მერე პეტრე ფრანცოვიჩი გერარდი და წევრათ თვით პოლიცმეისტერი სვიმონოვი, გამგეობის წევრი გაბაევი და სხვები. ამ სამ წელიწადში აღარ დარჩათ ერთი მტკაველი ადგილი, რომ ამათ ათჯერ მაინც არ ენახათ. რასაკვირველია, იპოვნეს მთელი ამ ურიების სიბინძურე, იპოვნეს ის მთავარ-მართებლის თავად ვორონცოვის ბრძანებაც შესახებ ამ ურიების გადასასახლებლად. ამისათვის ქალაქმა ადგილიც მისცათ მუქთად ვაგზალს იქით ოც-და-სამი ათასი საჟენი დასასახლებლად, მაგრამ ურიები ჯერაც უარზედ არიან. ეს სიბინძურიანი ურიების უბანი, რომელიც მართლაც თითქმის იქამდინ აფუჭებენ წყალს, რომ პირუტყვიც არა სვამს ამათ ახლოს წყალს, რადგანაც საშინელი გაფუჭებულ-გაბინძურებული არის ამათგან და ამისათვისაც ამ ურიების უბანში მთელი წელიწადი სულ სხვა-და-სხვა სატკივარი არის. ეხლაც თუ ჟამი მობრძანდა, იმედია, რომ პირდაპირ ურიების უბანს ეწვევა.

ვ. მ. ბ—ძე.

⁂ **კიევი. წერილი რედაქციისადმი.** ბ. რ.! გთხოვთ *) სიმართლის აღსადგენად შემდეგს ჩემს შენიშვნას ადგილი მისცეთ თქვენის პატივცემულის გაზეთის ერთ-ერთ მახლობელ ნომერში და მით გაასწოროთ მცირე შეცდომა, რომელშიაც თქვენ შეუყვანიხართ თქვენს კიეველს კორესპონდენტს („ცნობის ფურც.“ № 215): წელს კიევის უნივერსიტეტში სწავლა დაამთავრა მხოლოდ ორმა ქართველმა (ორივემ მეორე ხარისხის დიპლომი მიიღო) და არა შვიდმა, როგორც იწერება უცნობი კორრესპონდენტი. ესენი არიან: პროკოპი ჩხენკელი (იურიდიულს ფაკულტეტზედ) და შიო ჩიტაძე (ფილოლოგიურს ფაკულტეტზე). არც ერთისა და არც მეორისათვის არავის წინადადება არ მიუცია „პროფესსურის მიღების“ თაობაზე და არც თვით მათ ჰქონიათ მაგგვარი სურვილი, რომელიც მხოლოდ კორრესპონდენტის ოცნების ნაყოფად უნდა ჩაითვალოს. რაც შეეხება ხუთ დანარჩენთ (ექიმებია ყველანი), ექიმების სახელმწიფო კომისსია შემოდგომაზე იწყება, მაშასადამე, მათ მიერ კურსის დამთავრების თაობაზე მხოლოდ შემოდგომაზე, ექიმთა ეგზამენების შემდეგ, შეიძლება ლაპარაკი.

პ. ჩხენკელი.

---

*) ამ თხოვნას ჩემი ამხანებიც უერთდებიან. პ. ჩ.

⁂ **დვაბზუ, (გურია). ჩვენებური ამბები.** მოსწავლეების თავისუფლების დრო დადგა და მთელის გურიის მცხოვრებნი გულითადს მადლობას უძღვნიან ღმერთს, რომ მოესწრნენ ამ სასურველს დროს. ქალი თუ კაცი, მოხუცი თუ ახალგაზდა, ერთის სიტყვით, ყველა სიხარულით ცას ეპოტინება იმ იმედით, რომ, ადრე თუ გვიან, ეღირსებათ ნახონ სწავლა-განათლებით წინ-წასული ახალგაზდობა, მათის სწავლის ნაყოფით დასტკბენ და სხვა-და-სხვა ჭირ-ვარამისაგან წელში გადრეკილნი გასწორდნენ. ყველა სოფლის მცხოვრებთ უღვივის გულში იმედის ნაპერწკალი-მეთქი, მაგრამ სოფ. დვაბზუის მცხოვრებნი-კი ამ იმედებსა და მოლოდინს ერთობ მოკლებულნი არიან. როცა სხვა სოფლელები იტყვიან: „ამა და ამ კვირას საზოგადო კითხვა იყო, ამა და ამ კვირას წარმოდგენა იყო“-ო, დვაბზუელები ხახადაღებულნი შესცქერიან მოსაუბრეთ პირში და პასუხის მიცემაც-კი ვერ მოუხერხებიათ; არ იციან, რა სიტყვებით გამოხატონ პასუხი; არ იციან, ახალგაზდების პირველის ნაყოფის სიტკბოება და გემო, რომლის შესახებაც ასე ალტაცებითა და გაგიჟებით ლაღადებს ხალხი; არ იციან, თუ რას ნიშნავს საზოგადო კითხვა, ან რას ნიშნავს წარმოდგენა. აქაურ ნასწავლ ახალგაზდობას სძინავს და ამის გამო ხალხი ყოველ ჭეშმარიტებისა და განვითარების მტერ ცრუ-მორწმუნეობით და გაუნათლებლობით არის მოცული, მათ ბევრი (ყაჭის, ყანის, ელვა-ჭექის და სხვ.) ღმერთები სწამთ; ზოგი მოხუცი დედა-კაცები გაუნათლებლობას ღმერთის გამოგზავნილ წინასწარმეტყველებათ გადაუნათლავს; სიზმრის და ეტლის ამოსაცნობ წიგნებს ხალხის გონებაში პირველი ალაგი დაუჭერია და ბევრი სხვა, მაგრამ აქაური ნასწავლი ახალგაზდობა ამაებისთვის თავს არ იტეხს. კაცნი ვართ, ვინ იცის, ეგებ ვინმემ კიდეც იკითხოს: „მაშ თქვენმა ნასწავლმა ახალგაზდებმა რა აკეთეს, რას შვრებიანო“?!. მე დარწმუნებული ვარ, რომ თქვენ ჯერ წარმოდგენილიც-კი არ გაქვთ, თუ რა მოკლე და მარტივი პასუხი შეიძლება ამ კითხვაზედ: „მას შვრებიან, რომ სხვებთან ერთათ „სულელობიას“ (дурачка) თამაშობას შეექცევიან. ასეთი კაი ამბები ხდება ჩვენს სოფელში.

მალ. მეკვანტური.

⁂ **ს. უდე. (ახალციხის მაზრა). ღვთისნიერი მამასახლისი.** ჩვენი სოფელი, ჩემს მოსწრებაში, ერთხელ დაესწრო ცის გახსნას, რომელმაც აუხილა გონების თვალები და დაანახვა თავიანთი მდგომარეობა, დაანახვა, რაში მდგომარეობდა სინდისი, დაანახვა, რა ყოფილა მართლ-მსაჯულება, რა ყოფილა მართლ-მოსამართლეობა და რა გავლენა ჰქონია მართლ-მოსამართლე მამასახლისს საზოგადოებაზედ და როგორ ემორჩილება საზოგადოება თავისდა უნებურად ამნაირ მოსამართლე პირსა, აკვირდება ყველა მის ნაბიჯს, ყველა მის მოქმედებას, ამ ნაირი პირის წინ ვეღარავის გამოუჩენია თავისი გულის სიყალბე, ვეღარ უმოქმედიათ ასე, როგორც ჩვეულ-იყვნენ წინად. ასეთს სვინიდისიერის მამასახლისის მაგალითზედ, ცხადია, საზოგადოება მიიღებს რომელსამე ცვლილებას; კარგი იქნებოდა, რომ ეს ცის-გახსნა გაგრძელებულიყო რამოდენსამე წელიწადს; მკითხველი დამეკითხება, თუ ეს რომელი ცის გახსნა იყო ამისთანაო? ეს ცის გახსნა გახლდათ დანიშვნა მართველობითის მა-

---

სასტიკსა და გონივრულს განსჯაში: გამოსცემს ვინმე წიგნს უსარგებლოს, სასტიკად განვკიცხოთ იგი და დავანახვოთ, რომ უნარი არა აქვს წიგნების გამოცემისა. კარგ წიგნებს თუ გამოსცემს და ხეირიანად, პატივისცემით მოვიხსენიოთ და მადლობა გარდავუხადოთ. შეუძლებლად მიმაჩნია, წინდაწინვე ვისმე ვუთხრა, ეს შენი საქმე არ არის, ამას ვერ შესძლებო. რა იცით, რომ ვერ შესძლებს? ამ შემთხვევაში წინანდელის მაგალითებითაც ვერ ვიხელმძღვანელებთ: შეიძლება უწინდელმა მაგალითებმა სიბრძნე შესძინა ამ კაცსა, იქნებ სხვა ვინმე მოიწოდა, მცოდნე კაცების აზრით იხელმძღვანელა და მომავალი მისი შრომა კარგის ჯილდოს ღირსი შეიქმნეს. თუ ეს ასე არ იქმნება, მაშინ და მხოლოდ მაშინ საჭიროა, კრიტიკამ ამცნოს საზოგადოებას უვარგისობა ამა თუ იმ გამოცემისა და გააფრთხილოს უსარგებლო ხარჯი არ მოუვიდეს. ჩვენს მდგომარეობაში ეხლა მიუცილებელია კრიტიკა, კრიტიკა ყოველივე მოვლენისა და მით უფრო ლიტერატურისა. კრიტიკამ უნდა დაგვანახვოს ამა თუ იმ წიგნის ღირსება და უვარგისობა.

ხოლო ტყვილად ნურავინ იფიქრებს ჩვენში ეხლა შესაძლო იყოს სენტ-ბევისა და ტენის კრიტიკა. ასეთი კრიტიკა რომ გვექმნეს, ამისთვის საჭიროა მთელი წყება ნიჭითა და ტალანტით დაჯილდოებულის კრიტიკოსებისა, მეცნიერის და ისტორიკოსებისა. ამ ჟამად-კი, ჩვენში შეუძლებელია ყოველ მხრივ, სავსებით განსაჯო ნაწარმოები, რადგან არა გვაქვს ისტორია, არა გვაქვს მემუარები, არა გვაქვს შეკრებილი სხვა-და-სხვა დოკუმენტები.

ყველგან კრიტიკა დაწყებულია ესტეტიკურისა და მორალურის კრიტიკით. კრიტიკის თავდაპირველ შთანასახად, თუ გნებავთ, გრამატიკული კრიტიკა უნდა ჩაითვალოს. მერმე კრიტიკა ნაწარმოების ესტეტიკურს მხარეებს აფასებს, შემდეგ ზნეობრივს, ხშირად ზნეობრივსა და ესტეტიკურს ორივეს. ისტორიული და სოციოლოგიური კრიტიკა გვიხსნის მხოლოდ რამ დაბადა ესა თუ ის მიმართულება ლიტერატურისა, გვიჩვენებს, რა მიზეზებმა გამოიწვია ესა თუ ის ღირსება ლიტერატურული ნაწარმოებისა ანა და იმისი ნაკლულევანება. ჩვენი კრიტიკაო, ამბობს ტენი, კი არა სჯის, მხოლოდ ხსნის ლიტერატურულ ნაწარმოებსაო. რამდენად სასტიკად ადგა ტენი ამ აზრს, კარგად ვიცით. არც ერთს კრიტიკოსს წინანდელის ფორმაციისას არ გამოუჩენია იმდენი სისასტიკე დაწუნებულის ნაწარმოების შესახებ, არცერთს არ გამოუთქვამს უფრო გრძნობიერის, პოეტურის და მხატვრულის ენით თავისი აღტაცება ამა თუ იმ მოწონებულის ნაწარმოების შესახებ.

სწეროს და სთარგმნოს ყველამ, ვისაც რა უნდა,—ეს იმათი შეუბღალავი უფლებაა. მხოლოდ ლიტერატურულ მოვლენათა თვალ-ყურის მდევნელის, მისი განმსჯელის მოვალეობაა—ცუდი აძაგოს და კარგი აქოს, მისი მოვალეობაა საზოგადოებას შეაძლებინოს ლიტერატურის თვალ-ყურის დევნება, იმიტომ, რომ ყველასათვის შეუძლებელია ყოველისფერის წაკითხვა და თავისსავე გემოზედ კარგისა და ცუდის გარჩევა. საჭიროა იმ აუარებელი წიგნაკებიდან, რომელიც დღეს სალიტერატურო ბაზარზედ გამოაქვთ, კრიტიკოსმა უჩვენოს რომელია მათგანი საყურადღებო და რომელი არა. კრიკოსიც ციდან ჩამოვარდნილი ხომ არ არის, მაზედაც დიდი გავლენა აქვს დროის მოთხოვნილებას და იმ საზოგადოების გემოვნებას, რომელშიაც იგი სცხოვრობს. საქმე მხოლოდ ის არის, რომ კრიტიკოსი უფრო შეგნებულია, უფრო ნაზ-ბუნებოვანი, უფრო ადვილად შემგნები ლიტერატურისა. მისი აზრი და გრძნობა შვილია დროისა და საზოგადოებისა, ხოლო შვილი, რომელსაც თავისებურობა ატყვია და ეს თავისებურობა იხატება მისი ბუნების სიფაქიზეში, გონებისა და გრძნობის სიმახვილეში. ამიტომაც საზოგადოებისა და კრიტიკოსის შორის არსებობს, ცოტად თუ ბევრად, თვალ-საჩინო ანა და ცოტად თუ ბევრად თვალ-უხილავი, დაფარული კავშირი, ორგანიული და სულიერი.

კიტა აბაშიძე.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მამასახლისისა (Правительственный старшина) ჩვენ საზოგადოებაში. 1896 წლის ნახევარს გამოგვეცხადა, რომ ჩვენ საზოგადოებას ერთმევა ის უფლება, რომლითაც ის თავისშივე ირჩევდა მამასახლისსა, ამის მაგივრად თვით გამგეობა დაგვინიშნავდა თვისგან ამორჩეულ პირსა და კიდევაც ასრულდა ეს გამოცხადება; 1896 წელს, ღვინობისთვის პირველს, გამოგვიგზავნეს Правительственный старшина-ად, გ. მ. ზაალიშვილი, რომელმაც თავისი მართლმსამართლეობით და კეთილის მაგალითით შეითვისა ხალხი და ჯეროვანი ნაყოფიც გამოიღო ჩვენს საწყალ საზოგადოებაში. აი ეს ბატონი მამასახლისი გახლდათ ცის გახსნის დროს წამოსული ნათლის სხივით, რომელიც მომეტებულად მაგალითით მოქმედებდა და არა მუქარით, როგორც ამბობს კორნელიოსი: „მაგალითი მუქარაზედ ძლიერ მოქმედებს“ ჩვენს საზოგადოებას ოცდაათის მუქარის ადგილს ერთი კარგი მაგალითი ააშენებს. ამ მაგალითით იყო, რომ ზაალიშვილმა შვიდ თვეში, ჩვენს საზოგადოებაში ასეთი ცვლილება მოახდინა; მაგრამ, ჩვენდა საუბედუროდ, მალე წაგვართვეს ეს პატიოსანი სინდისიერი და პატრონი ქვრივ-ობოლთა. 1897 წლის, აპრილის ოცდა ოთხს, დილის ათ საათზედ, თვალ-ცრემლიანი დაგვემშვიდობა და თან გამოგვიცხადა, რომ იგი დანიშნულ იქმნა ახალციხის მაზრის უფროსის სასამართლოში მოენეთ; ამ მოულოდნელმა ამბავმა ძალიან შეაწუხა ჩვენი საზოგადოება, მაგრამ ამასთანავე ამავე სოფლის სასამართლოს მოხელეთ, პირიქით, გაუხარდათ ამისი გამოცვლა, რადგანაც ამის დროს ველარ რაინდობდნენ ისე თავისუფლად, როგორც წინა წლებში; არ გასულა ოცდა-ოთხი საათი, გამოჩნდნენ მომჩივრები: რიგი ამბობს, საჩივარზედ მიველ და გამომაგდესო, რიგი ამბობს, უფულოთ ბილეთს არ მიწერსო, რწმუნების ქაღალდს უფულოთ არ მიმოწმებსო და სხვა მრავალი.

უდელი.

⁂ **ს. ჯიქთომა.** (იმერეთი). **გვალვა, ჭირნახული, უხერხულობა რკინის გზაზე.** ჩვენში მეტის-მეტი გვალვებია. აგერ თვე-ნახევარზედ მეტი იქნება, წვეთი წვიმა არ ჩამოვარდნილა. უწვიმობით ხალხი დიდად შეწუხებულია. ყანები ნახევარზედ მეტი დაუთესელი დარჩა და, რაც დათესილია, ისიც იმოიხრუკა გვალვისაგან. ხალხმა რა ქნას, არ იცის! ერთად-ერთი სახსარი სოფლის კაცისა, უმეტეს ნაწილად,—სიმინდია, რომელსაც ისედაც ფასი ძლიერ დავარდნილი აქვს. რომ კაცმა იანგარიშოს, სიმინდის მოყვანა ახლა სახეირო არ არის. მით უმეტეს, რომ ისედაც სიიაფით გულ-გატეხილ ხალხს, ამისთანა გვალვიანი წელიწადი მთლად სასოწარკვეთილებაში ჩააგდებს, ან და დასაღონებელი როგორ არ არის, საწყალი გლეხი მთელი წელიწადი შრომობს, ჰფიქრობს, სიმინდს მოვიყვან და მით ვუშველი ჩემს თავსო, მაგრამ იმედი ბოლოს უცრუვდება:—ყანებს გვალვა აფუჭებს და მოყავს თითქმის იმის მესამედი, რაც მოჰყავდა ან მოელოდდა.

ჩვენში, თუ ბევრად არა, ცოტათი მაინც მისდევენ ვენახების მოშენებას. ვაზს წელს კარგად ასხია და ჯერ-ჯერობით კარგი პირიც უჩანს, შემდეგში თუ რამე არ მოგვივიდა.

აბრეშუმობასაც ჩვენში კარგად და გულ-მოდგინეთ ეკიდებიან. წელს აბრეშუმის პარკი ბევრი მოვიდა, რითაც ცოტათი ხელი წაიმართა ხალხმა.—სულ რომ ცოტა ვიანგარიშოთ, ჩვენში წრეულს გაიყიდა არა ნაკლებ 2,000 მანათის აბრეშუმის პარკი...

ნათქვამია: „წუნიას მოკლება უნდაო“, ისე დაგვემართა ჩვენ. ჩვენს სოფელს ახლავს სადგურ სამტრედიასა და კოპიტნარს შუა ბაქანი (პლატფორმა), რომელიც დააარსეს ამ რამდენისამე წლის წინად, დიდათ პატივცემული ბ. ნ. ნიკოლაძის თაოსნობით. ეს ბაქანი დიდად სასარგებლო იყო არა მარტო ჩვენის სოფლისთვის, არამედ ბევრ სხვა სოფლებისთვისაც. აქ ჩერდებოდა ყველა სახალხო მატარებლები, მგზავრს შეეძლო თავისუფლად ჩამჯდარიყო მატარებელში და ან ჩამოსულიყო იქიდგან... საშუალო რიცხვით რომ ვიანგარიშოთ, ამ ბაქანიდგან ემგზავრებოდა სადმე, თუ ჩამოხტებოდა დღეში, არა ნაკლებ 30 კაცისა. ხალხი კიდეც დიდათ აფასებდა ამ ბაქანს, მაგრამ ეს ცოტააო ჲ მოინდომეს აქ დაარსებულიყო სრული სადგური, საიდგანაც შესაძლო ყოფილიყო როგორც წასვლა-წამოსვლა, აგრეთვე ყოველისავე ბარგის გაგზავნ-გამოგზავნა.

მაგრამ ეგ სურვილი კი სურვილად რჩება აქამდის. სადგურის დაუარსებლობას ვინ ინაღვლებდა, რომ სახალხო მატარებელნი ჩერდებოდნენ ისე, როგორც ჩერდებოდნენ უწინ. აქ 6 მაისამდის ყველა სახალხო მატარებელნი ჩერდებოდნენ. 6 მაისიდგან-კი ექვს სახალხო მატარებელში, რომელნიც აქეთ-იქეთ გაივლ-გამოივლის, ჩერდება მხოლოდ ერთი სააგარაკო სახალხო მატარებელი, რომელიც დადის ბათუმსა და ქუთაისს შუა. სხვა ოთხი მატარებლები, რომლებიც ბათუმსა და ტფილისს შუა დადიან, არც ერთი არ ჩერდება ხსენებულ ბაქანზე. წარმოიდგინეთ, რამდენად შემაწუხებელია ეს ხალხისთვის. რასაკვირველია, ხალხმა ეს არ იცის თუ მატარებელნი არ ჩერდებიან; მიდიან ბაქანზე, იყრიან ოცნი და ოც-და-ათი კაცი თავს და მერე გაკვირვებული და დაღონებული ბრუნდებიან სახლში. წარმოიდგინეთ, ამნაირი შემთხვევა რამდენად შემაწუხებელი იქნება, განსაკუთრებით იმათთვის, ვისაც უეჭველად უნდა წასვლა ტფილისში ან ბათუმში დანიშნულ დროზედ! არამც თუ ერთის დღით დაგვიანება, ერთის საათის დაგვიანებასაც დიდი მნიშვნელობა აქვს.

ამისათვის, ძალიან კარგი იქმნება, რომ რკინის გზის მმართველობა მიაქცევდეს ყურადღებას ამ გარემოებას, რომ, ჩვეულებისამებრ, ყველა სახალხო მატარებელნი გააჩერონ და მით გაუადვილონ ხალხს მისვლა-მოსვლა.

ნ. ჯიქთომელი.

⁂ **სოფ. კახური** (გურია). **მადლობა შემოწირულებისათვის.** ბ-ნო რედაქტორო! უმორჩილესად გთხოვთ ნება გვიბოძოთ თქვენის პატივცემულის გაზეთის საშუალებით გულითადი მადლობა გამოვუცხადოთ როგორც მე, ისე ჩემმა მრევლმა, დროებით ქ. ტფილისში მცხოვრებთ, რწმუნებულს ჩემდამო კახურის წმ. გიორგის ეკკლესიის მრევლთ: ექვთიმე გიორგის ძე კვაჭაძეს, რომელმაც შემოსწირა ზემო აღნიშნულს ეკკლესიას ერთი ხალიჩა, ტრაპეზის წინ დასაგები, ღირებული 15 მან. და ორი შანდალი, ღირებული 25 მან.ჲ ილიკო პაატას ძე კვაჭაძეს, რომელმაც შემოსწირა ერთი ღვთის-მშობლის ხატი, ღირებული 10 მან.

კახურის წმ. გიორგის ეკკლესიის მღვდელი
ნესტორ კილურაძე.

გემების მიმოსვლა შავ ზღვაზედ

საფოსტო—პასაჟირო გემები

ბათომიდან 1) გემი წრაფის რეისის გადის შაბათობით, შუადღის 12 საათზედ, შეივლის ნოვოროსიისკში, იალტაში და სევასტოპოლში.

ბათომიდან 2) პირველი ირგვლივის გზის გემი გადის შაბათობით, ღამის 2 საათ, შეივლის ყველა ნავთსადგურებში.

ბათომიდან 3) მეორე ირგვლივის გზის გემი გადის სამშაბათობით, ღამის 2 საათზედა., შეივლის ყველა ნავთ-სადგურებში.

ბათომიდან 4) მესამე ირგვლივის გზის გემი—პარასკეობით, ღამის 2 საათზედა., შეივლის ყველა ნავთსადგურებში.

ბათომიდან პირდაპირი გემი ხუთშაბათობით, შუადღის 12 საათზედ; შეივლის ნოვოროსიისკში, ქერჩში, ფეოდოსიაში, იალტაში და სევასტოპოლში.

საბარგო-საპასაჟირო გემები.

ბათომიდან გადიან პარასკეობით, 8 ს. საღამ.ოზე. შეივლიან ყველა ნავთ-სადგურებში.

ბათომიდან გადიან ოთხშაბათობით, ღამის 2 საათზედ, შეივლიან ფოთში, ნოვოროსიისკში და სევასტოპოლში.

ბათომში მოდიან გემები

ირგვლივი გზის გემები მოდიან ბათომში ორშაბათობით, ხუთშაბათობით და პარასკეობით, საღამოთი.

პირდაპირი გზის გემები მოდიან ბათომში ოთხშაბათობით, დილით.

სწრაფი რეისის გემები მოდიან ბათომში პარასკეობით, ნაშუადღევს.

საბარგო-საპასაჟირო გემები, პირდაპირი, სამშაბათობით, ნაშუალამევს. ჩვეულებრივი—პარასკეობით, შუადღეს.

განცხადებანი

რედაქციისაგან

შეღავათიანი განცხადებანი

„ცნობის ფურცლის“ რედაქცია იმ პირთ, რომელთაც სჭირდებათ განცხადება რაიმე საქმის მოსაპოვებლად, მაგ.: მასწავლებლებს, მოწაფეთ, ექიმებს, ვექილებს, მწერლებს, მთარგმნელებს, წიგნების გამომცემელთ და სხვათა, განცხადებას უბეჭდავს სულ მცირე ფასად: **სტრიქონი პირველ გვერდზე 3 კაპ.** (ორი შაურის მაგიერად) **და უკანასკნელ გვერდზე 2 კაპ.** (შაურის მაგიერად).

ბუღალტერიის შესწავლა

ვისაც საფუძვლიანად ჰსურს შესწავლა

სრული კურსი ბუღალტერიისა სამის თვის განმავლობაში, შეუძლიან მიჰმართოს ტფილისის საურთიერთო სამეურნეო ბანკში უფროსს ბუღალტერს ი. ია. ბრონ ფონ-ბრენნერს.

ფასი მთელის ბუღალტერიის საფუძვლიანად შესწავლისა **40** მან.

КУРСЪ БУХГАЛТЕРІИ,

состоящій изъ слѣдующихъ предметовъ:

1) **Бухглтеріи** двойной итальянской по разнымъ отраслямъ торговой промышленности.

2) **Коммерческой риѳметики** (банковыя и торговыя операціи),

3) **Ариѳметики н счетохъ,**

4) **Коммерческой экономіи,**

5) **Тортовыхъ и вексельныхъ узаконеній**,—преподаетъ И. Я. БРОНЪ ФОНЪ-БРЕННЕРЪ, гл. бухгалтеръ Тифл. общ. взаим. сел.-хоз. кредита.

Плата за весь курсъ 40 руб.

Курсъ 3-мѣсячный, при ежедневныхъ занятіяхъ, въ теченіе 2-хъ часовъ, по вечерамъ. Начало занятій—1-е число каждаго мѣсяца. Спросить: Михайловская, 71. ттестаты за успѣшныя занятія реальнаго училища и школы садоводства. (წ.)

ЕЖЕМѢСЯЧНЫЙ ЛИТЕРАТУРНО-ПОЛИТИЧЕСКІЙ и НАУЧНЫИ ЖУНАЛЪ.

РУССКОЕ ОБОЗРѢНІЕ

(Безъ предварительной цензуры).

1897. **ГОДЪ VIII.** **1897.**

Вышла книга VI (іюнь)

СОДЕРЖАНІЕ:

I. «Переписка Аксаковыхъ съ Н. С. Соханской (Кохановской) 1862 г.“. Сообщ. О. Г. Аксакова.—II. „Единоличная власть какъ принципъ государственнаго строенія“. Гл. XX—XXXIV. Л. А. Тихомирова.—III. „У озера“. Повѣсть. Гл. VIII—XVI. (Окончаніе). С. Ю. Витте.—IV. „Путешествіе Антіохійскаго патріарха Макарія въ Россію въ половинѣ XVII вѣка, описанное его сыномъ, архидіакономъ Павломъ Алеппскимъ. (Продолженіе). (Переводъ съ арабской рукописи. Проф. Г. А. Муркоса).—V. „Пѣсни любвы“. Стихотворенія. М. А. Лохвицкой.—VI. „По поводу одного музыкальнаго изданія“. Е. Ш.—VII. „Вырожденіе“. Романъ (посмертный). Часть вторая: „Внучки“. Гл. IX—XIII. В. П. Желиховской.—VIII. „А. Н. Островскій“. Изъ воспоминаній его бывшаго личнаго секретаря. (продолженіе). Н. А. Кропачева. Съ приложеніемъ «Записки объ устройствѣ въ Москвѣ русскаго народнаго театра». А. Н. Островскаго.—IX. „Fin de siècle“. Стихотвореніе. С. А. Володимерова.—X. «Сильныя персоны въ верховномъ тайномъ совѣтѣ Петра II и роль князя Голицына при воцареніи Анны Іоанновны». Вступленіе—Гл. I. Проф. А. С. Алексѣева.—XI. «На берегу Чернаго моря». Романъ. Часть вторая. Гл. II—III. Н. А. Крыжановскаго.—XII. «Критическія замѣтки“. А. А. Кирѣева.—XIII. «Когда безмолвная печаль“... Стихотвореніе. П. П. Суворова.—XIV. „На родной полосѣ“. Мысли и наблюденія сельской хозяйки. А. Петровой.—XV. «Дѣла нашихъ акціонерныхъ компаній». Гл. I. Л. Спиридовича.—XVI. Матеріалы для характеристики русскихъ писателей, художниковъ и общественныхъ дѣятелей. 1) Письмо къ В. А. Жуковскому (1851 г.) П. Я. Чаадаева. Сообщ. проф. А. Кирпичниковъ. 2) Письмо къ Н. С. Соханской (1861 г.) Вѣры Меликовой. Сообщ. С. И. Пономаревъ. 3) Письма къ К. А. Губастову (1890 г.). К. Н. Леонтьева.—XVII. Лѣтопись современной беллетристики. Князя Б. Щетинина.—XVIII. Библіографія: 1) Церковные вопросы. 2) Исторія. 3) Право. 4) Народное хозяйство. 5) Медицина. 6) Беллетристика.—XIX. Внутреннее обозрѣніе. Тюремное преобразованіе.—По поводу катастрофы на благотворительномъ базарѣ въ Парижѣ.—Финансовое положеніе города Москвы и его отношеніе къ мѣстному губернскому земству.—Къ дворянскому вопросу: значеніе отмѣны крѣпостнаго права и дворянство какъ опара нашего государственнаго строя. А. И. Елишева. XX. Областной отдѣлъ: 1) Изъ Вильны. Еще о памятникѣ графу М. Н. Муравьеву. А. П. Владимірова. 2) Изъ Привислянскаго края. Н. Л.—XXI. Иностранное обозрѣніе.—XXII. „Возраженіе г Матросову“ (графъ Лелива—тожь). В. Н. Макъ-Гаханъ.—XXIII. Книги, поступившія въ редакцію.—XXIV. Объявленія. XXV. Приложеніе: „Крестоносцы“. Историческій романъ. Генрика Сенкевича. (Переводъ съ польскаго А. I. Чичаговой).

ПРОДОЛЖАЕТСЯ ПОДПИСКА НА 1897 ГОДЪ

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА: (въ предѣлахъ Имперіи) съ пересылкой и доставкой: на годъ—**15 руб.**, на полгода—**7 руб. 50 коп.**, на 3 мѣс.—**3 руб. 75 коп.**, на 1 мѣс.— **руб. 25 коп.**

Для лицъ духовнаго званія, для гг. преподавателей высшихъ, среднихъ и низшихъ учебныхъ заведеній, для лицъ военнаго сословія и для учащихся въ высшихъ учебныхъ заведеніяхъ подписная цѣна на 1 годъ—**12 р.**, на 6 мѣс.—6 **р.**, на 3 мѣс.—**3 р.**, на 1 мѣс. 1 **р.** Правительственныя и общественныя учрежденія всѣхъ вѣдомствъ, полковыя библіотеки, военныя собранія, а равно и лица, состоящія въ оныхъ на службѣ, могутъ получать журналъ въ кредитъ, заявивъ о семъ конторѣ журнала черезъ свои канцеляріи.

Съ пересылкой **за границу—18 рублей.**

NB. Годовые подписчики РУССКАГО ОБОЗРѢНІЯ, подписавшіеся одновременно и на газету РУССКОЕ СЛОВО, могутъ воспользоваться **значительною уступкой**, уплативъ за оба изданія (ежемѣсячный журналъ и ежедневную газету) **всего только 16 руб. въ годъ** (безъ различія званій и положеній).

Въ такомъ случаѣ слѣдуетъ обращаться (лично или письменно) **исключительно** въ нашу контору:

Москва, РУССКОЕ ОБОЗРѢНІЕ, Тверской бульваръ, д. Яголковскаго.

Редакторъ-Издатель Анатолій Александровъ.

(3—1)

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 19 Іюня 1897 г.
სტამბა მ. შარაძისა და ამხ. ნიკ. ქ. № 21.
რედაქტორ-გამომცემელი ვალ. გუნია.